

FIXAR LA MIRADA EN JESÚS

Tinguem la mirada fixa en Jesús, el qui ens ha de guiar pel camí de la fe i el qui la porta a la plenitud (He 12,2)

L'autor de la carta als Hebreus curiosament s'inclou ell mateix quan exhorta a la comunitat dient: «**Tinguem la mirada fixa en Jesús**». Es tracta d'una expressió única en el Nou Testament, amb ressons místics, segons alguns.

El verb grec «fixar la mirada» no es refereix a una mirada obsessionada, perquè aquesta acabarà, tard o d'hora, convertint-se en «fixació» i, de retruc, en menyspreu del que no entri en aquest camp visual. Una mirada obsessionada és font de radicalismes i de rigorismes.

Tampoc es refereix a una mirada voluntarista; aquesta, per benintencionada que sigui en el fons amaga inseguretats i por. Aquesta mirada serà sempre forçada, acabarà esgotant i propiciant l'abandó.

L'autor d'Hebreus es refereix textualment «a posar els ulls confiadament» en Jesús. Es tracta, per tant d'una mirada serena, oberta i receptiva, fruit d'una experiència religiosa seductora i alhora transformadora, fruit d'una opció personal madurada i decidida, fruit d'una profunda convicció interior.

En definitiva, l'autor d'Hebreus ens està dient que la millor manera de mirar a Jesús és amb els ulls de la fe.

fra Jordi Cervera

LES ADMONICIONS DE SANT FRANCESC

Mª Remei Garcia

Les Admonicions són un recull d'avisos o consells espirituals de sant Francesc que es van difondre poc després de la seva mort. Possiblement eren recollits pels frares, o fins i tot dictats per ell mateix, en ocasió dels capítols on s'anava configurant la pròpia forma de vida. La preocupació de les admonicions és el discerniment, tant a nivell interior com fratern, de l'autèntic seguiment de Jesucrist. La gna. Remei Garcia, de la fraternitat franciscana seglar d'Arenys de Mar, ens ofereix, a partir d'aquest número de Recerca, el comentari de cada una de les 28 Admonicions, fruit de la seva llarga experiència en el camp de la formació franciscana.

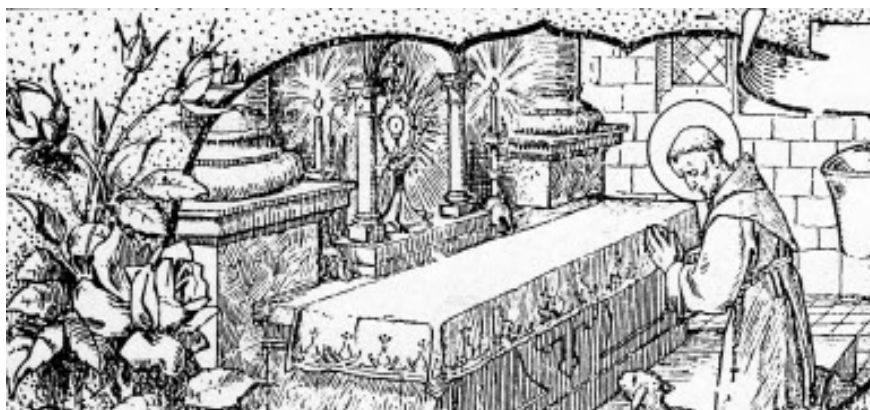
Admonició 1^a: «EL COS DEL SENYOR»

Diu el Senyor Jesús als seus deixebles; *Jo sóc el camí, la veritat i la vida. Ningú no ve al Pare sinó per mi. Si em coneixíeu, coneixeríeu també el meu Pare; però des d'ara el coneixereu i l'heu vist. Li diu Felip: Senyor, mostreu-nos el Pare, i ja en tenim prou. Li diu Jesús: Tant de temps que sóc amb vosaltres, no m'heu conegut? Felip, qui em veu, veu també el meu Pare* (Jn 14, 6-9). El Pare *habita una llum inaccessible* (1Tm 6, 16) i *Déu és esperit* (Jn 4, 24) i *Déu, ningú no l'ha vist mai* (Jn 1, 18). Per tant, no es pot veure sinó en l'Esperit, *ja que és l'Esperit qui dóna vida, però la carn no porta cap profit* (Jn 6, 64). Però ni el Fill, en tant que és igual al Pare, no és vist per ningú d'una altra manera que el Pare, d'una altra manera que l'Esperit Sant.

Per això tots els qui han vist el Senyor Jesucrist segons la humanitat i no l'han vist i no han cregut, segons l'esperit i la divinitat, que Ell és el veritable Fill de Déu són condemnats. Així també, ara, tots els qui veuen el sagrament del cos de Crist que es consagra a l'altar per les mans del sacerdot, amb les paraules del Senyor, en forma de pa i de vi, i no veuen ni creuen, segons l'esperit i la divinitat, que és de veritat el cos santíssim i la sang de nostre

Senyor Jesucrist són condemnats: l'Altíssim mateix ho testifica, quan diu: *Aquest és el meu cos i la meva sang del Nou Testament que serà vessada per una multitud* (Mc 14, 22-24); i *Qui menja la meva carn i beu la meva sang té la vida eterna* (Jn 6, 55). Ara bé, l'esperit del Senyor, que habita en els seus fidels, és qui rep el cos santíssim i la sang del Senyor. Tos els altres, que no participen d'aquest esperit i gosen rebre'l, *mengen i beuen llur condemnaió* (1Co 11, 29).

Així, fills dels homes, fins quan tindreu un cor feixuc? (Sl 4, 3). Per què no coneixeu la veritat i creieu en el Fill de Déu?. Mireu-vos-el humiliant-se cada dia tal com quan vingué *del seu tron reial* (Sv 18, 15) al si de la Verge; cada dia ve a nosaltres Ell mateix, en aparença humil; cada dia davalla del si del Pare sobre l'altar a les mans del sacerdot. I, tal com aparegué en carn veritable als sants apòstols, així també ara se'ns mostra en el pa sagrat. I, tal com ells amb els ulls corporals solament en veien la carn, però, contemplant-lo amb els ulls espirituals, creien que era Déu mateix; així mateix nosaltres, en veure el pa i el vi amb els ulls corporals, vegem i creguem fermament que són el seu cos santíssim i la seva sang viva i veritable. I tal és la manera com el Senyor és sempre amb nosaltres, com diu Ell mateix: *Heus aquí que jo sóc amb vosaltres fins a la fi del món* (Veg. Mt 28, 29)

La primera *Admonició* de Sant Francesc és la més llarga de totes i representa tot un petit tractat sobre l'Eucaristia. S'ocupa sobre tot del seu anorreament i de la seva pobresa.

Té tres parts: 1. El problema doctrinal dels càtars: negaven l'existència de Déu en l'Eucaristia, i Francesc els contradiu. Si Déu existeix és el centre de la nostra vida. Jesucrist ens porta a Déu. És la fe en el Senyor Jesús. 2. Conèixer Déu, unió profunda amb Déu. Part central. 3. Finalitat de l'Església: és fer ressonar la paraula de Déu. L'Esperit Sant és l'animador estructural de tot el text. Déu vol que creixi el seu Regne, i aquesta llavor la llança per tot arreu.

Troba la vida autèntica el que té la forma de fer de Jesucrist.

Jesús vol fer la voluntat del Pare, i això el porta fins a la creu. Veure el Crist en l'home Jesús, veure i creure. Veure-hi amb els ulls del cor de l'Esperit.

Únicament estimarem si ens sentim estimats.

Dins la vida cristiana, l'Eucaristia ocupa un lloc rellevant, és el centre del nostre ser cristià. Si examinem *Ac 2, 42*, allà trobarem pròpiament l'estructura de l'Eucaristia. Diu el text: *Tots eren constants a escoltar i viure en comunió fraterna, a partir el pa i a assistir a les pregàries*. Aquí hi ha uns elements que esdevindran comuns: comunió fraterna, la fracció del pa i la pregària. Alimentats amb el mateix pa, tenim la mateixa vida, formem l'únic cos. Comunió amb el Crist ressuscitat i comunió amb els germans (cf. *Lc 24, 33-35*; aquí l'evangelista Lluc ens narra la seqüència d'aquells dos deixebles que fugien de Jerusalem tot fent camí cap a Emmaús. El moment final d'aquesta aventura és el reconeixement del Senyor ressuscitat mitjançant l'experiència de la *fracció del pa*. Aquest reconeixement els porta de nou cap a Jerusalem per a anunciar la joiosa notícia de la resurrecció, és a dir, tornar a unir i comunicar-se amb la comunitat cristiana).

I la nostra tasca com a cristians és esdevenir Eucaristia, o sigui, cos compartit i sang vessada pels nostres germans.

De la mateixa manera que Jesús va fer de la seva vida donació pels altres, així també la nostra vida ha d'ésser donació envers els altres, fins al punt d'ofrir el nostre propi cos i la nostra pròpia sang. Rebre el cos i beure la sang de Jesucrist ens exigeix molt: fer de la nostra existència una oblació eucarística.

Sant Francesc té l'habitud d'iniciar cada *Admonició* amb un encapçalament bíblic, amb la finalitat d'il·luminar el tema que vol inculcar als seus frares. Quan Francesc recorda les paraules del Senyor: *Jo sóc el camí, la veritat i la vida...* (*Jn 9,35 do*), vol donar un toc d'atenció als seus germans de la centralitat que Jesús ha de tenir en la seva vida espiritual. Jesús ha d'ésser el tot, ja que només ell és el camí, la veritat i la vida que porta cap el Pare.

Tant Francesc com els seus germans de professió es pregunten per la qüestió fonamental de la fe: quin és el nostre Déu? Com s'arriba a Déu? Com podem arribar al Pare? La fe és recerca de Déu, recerca de veure el Pare. *Qui em veu a mi veu el Pare.*

La manifestació veritable de Déu, segons l'Esperit, no és pas mitjançant la força, sinó en la feblesa, en l'anorreament (*kènosi*) del Fill, que *cada dia davalla del si del Pare sobre l'altar a les mans del sacerdot* (v. 18).

Jesús dona la seva vida en virtut d'una relació molt particular amb el Pare. És una relació d'abandó confiat, d'escolta, d'obediència incondicional que només es pot descriure a través de la fe i l'esperança. És un exercici constant de fer silenci i escoltar.

LA REBEL·LIÓ D'HUMUS

Fra Jesús Romero

Fra Jesús Romero, estudiant de la Facultat de Teologia de Catalunya, ens presenta en aquest article una història que vol ser una al·legoria sobre el tema del Pecat Original. Aquesta història va néixer com a treball per a l'assignatura d'Antropologia Teològica. El nom llatí Humus significa pràcticament el mateix que l'hebreu Adam: el terrós, el-qui-és-terra. I la fruita de l'arbre en aquest cas porta amagada en ella una paraula, una paraula perillosa, que canviarà la història d'Humus per sempre...

Temps era temps, que el *Mestre de les Paraules* estimava *Humus*.

Tot sovint, passejant ara aquí ara allà pels infinits camins de la Gran Plana, el *Mestre de les Paraules* tenia cura d'*Humus*. Mai no el deixava sol, no perquè no se'n refiés, sinó perquè veritablement se l'estimava i li abellia de cercar la seva companyia.

Des del principi del temps, el *Mestre de les Paraules* començà d'ensenyar les primeres paraules a *Humus* per a poder-se comunicar amb ell. El *Mestre de les Paraules* estava molt content amb *Humus*, perquè aquest resultà ser un gran conversador.

Quantes hores d'entranyable diàleg se seguien entre ells dos quan

queia la tarda i el cel es pintava de colors càlids, ara groc intens, ara rosat, ara vermell, ara violat... fins que la nit ho agombolava tot i tenyia el cel d'un mantell d'estrelles!

Humus estava molt content de tenir un amic com el *Mestre de les Paraules*, perquè en aquelles converses, ell mateix es descobria amb un potencial que encara no sabia molt bé com expressar, i perquè el *Mestre*, cada tarda, sempre el sorprenia amb una paraula nova: Amor, Solidaritat, Companyia, Certesa, Esperança, Amic, Amiga, Estimació, Pau, Llibertat...

Un dia que *Humus* estava sol recollint fruits d'un gran arbre, ensopegà amb *Felí*.

Felí era un il·lustrós gat negre, d'aquells que tenen el pèl fosc com

el betum i molt brillant. Realment era un gat que feia goig de veure.

Com que *Felí* tenia gana s'apropà a *Humus* per a veure si aquest li deixava caure alguna cosa. Així que començà a donar voltes tot girant al voltant ara d'un peu, ara d'un altre del bon *Humus*. Aquest no li feia massa cas... fins que *Felí* aconseguí captar la seva atenció en posar-se a miolar: «MÈU, MÈU, MÈUUUUUUU!», digué.

Felí aconseguí el que es proposava. *Humus* quedà bocabadat: «MÈU... Quina paraula més estranya! No l'havia sentida mai abans... Com és que el *Mestre de les Paraules* mai no me l'ha ensenyat?», es demanà.

Felí, astut com era (i amb aires de grandesa, pensant que així aconseguiria un bon mos) començà a riure's del bon *Humus* tot dient: «Com? El *Mestre de les Paraules* i tu sou tan amics i mai no t'ha ensenyat aquesta paraula? Doncs a mi, és la primera que em va ensenyar i no en necessito una altra!!!».

Humus començà a pensar com podia ser això: «Com podia ser que el *Mestre de les Paraules* li hagués amagat una paraula que sonava tan bé i que expressava tant? És que *Felí* era més amic del *Mestre* que ell?». *Humus* començà a sentir desconfiança i, de sobte, va veure

que *Felí* intentava robar-li un fruit que li havia costat molt d'aconseguir aquell dia... «Ei!, Porta això que és MEU!».

No sabia com... però ho havia dit, havia dit MEU per primera vegada en la seva existència... i va sentir-se bé, molt bé amb ell mateix, fent fora a *Felí* i recuperant... el que era SEU!

Com cada tarda, pels volts del capvespre irisat, el *Mestre de les Paraules*, va venir a petar la xerrada com solia. *Humus* l'esperava... però no amb el posat de sempre. Hi havia quelcom que li bullia per dins i no s'esperà ni al «Bona tarda» de cortesia... *Humus* li etzibà la pregunta amb el regust d'un profund retret: «Com és que mai no m'has ensenyat la paraula MEU?».

El *Mestre de les Paraules* se'l mirà sorprès, però amb molta compassió. Li respongué: «Qui t'ha ensenyat aquesta paraula?». «Me l'ha ensenyada *Felí*, però això és el de menys» replicà *Humus* tot ofès, «Pensava que eres el MEU amic!!!».

El *Mestre de les Paraules* s'entristí. «Aquest és el problema» digué el *Mestre* tot movent el cap, «l'ús d'aquesta paraula... perquè pot engendrar l'egoisme».

Humus ja no estava disposat a escoltar més, ni tan sols esperà que

RECERCA

li expliquessin quina cosa era aquesta de l'«egoisme». Es limità a esgrimir tot un reguitzell d'arguments com ara: «Em sembla queestic en el MEU dret!», «Crec que m'ho havies d'haver dit!», «És la MEVA vida!», «I tu est el MEU amic?»... *Humus* girà cua i marxà de la Gran Plana, ja no se sentia bé en la presència del *Mestre de les Paraules*. Se sentia ofès, com si hagués estat objecte d'una gran traïció.

El *Mestre de les Paraules* veié com *Humus* marxava. No podia retenir-lo (li havia ensenyat la paraula «llibertat») i sabia que la seva amistat, per part d'*Humus*, ja no tornaria a ser mai igual. S'adonà que el mal ja estava fet. L'egoisme començaria a estendre's sobre la Gran Plana, entre *Humus* i els seus fills i filles, igual de gèlid com la neu que s'estén arreu durant l'hivern.

Sabia del cert que aquella paraula engendraria odis i divisions, rancúnies i malentesos... a no ser que pogués contrarestar-la d'alguna manera... El *Mestre de les Paraules* ho va estar pensant molta estona... tanta que semblava tota una eternitat... no hi havia més remei...

sols l'amor podia donar un sentit nou a la paraula meu..., i això implicava donar-ho tot per un altre...

A partir d'aquell moment, el *Mestre de les Paraules* sabia que Ell mateix hauria de donar exemple... i potser significaria pagar un GRAN PREU... Esperaria el moment oportú en la història dels fills i les filles d'*Humus*. Però això... JA ÉS UNA ALTRA HISTÒRIA

EL SILENCI

Fra Josep Manuel Vallejo

L'origen d'aquest article és la demanda d'un grup d'adults de mitjana edat de parlar-los sobre el silenci. D'entrada sembla una contradicció que et convidin a parlar del silenci. Només caldria callar una estona llarga i entendríem el que és el silenci. Però el problema del significat del silenci no està tant en el silenci en si, sinó que està en com enfoquem la nostra vida, en el sentit de la nostra vida. Perquè el silenci és un àmbit per a conèixer i enfrontar-nos amb la nostra vida, els nostres problemes, per a viure'ns des del que som i escoltar Déu i, a partir d'aquí, reorientar-nos. Per tant, el problema no és el silenci sinó la nostra vida.

Per altra banda, constatem que el silenci, en sentit estricte, no existeix; quan callem, el cap no para, quan me'n vaig de recés i callo, llavors apareix el soroll intern, i les paraules que no volem escoltar. Per això el món d'avui distreu tant, per no haver d'enfrontar-se amb el soroll intern, amb la mala consciència, amb les rancúnies, amb els errors, amb les pors, amb els propis defectes..., perquè quan callo, quan callo bastant, apareix tot, i això fa por.

Els humans som bastant refractaris a dosis massa altes de realitat. I la realitat apareix en el silenci.

Posats a parlar del silenci, podríem distingir-ne tres tipus:

Un primer tipus de silenci seria el que anomenaríem «**profilàctic**», és a dir, el que preveu i evita mals majors. Aquest silenci es fa imprescindible quan sé que si parlo faré molt de mal..., doncs, calla! I, si no pots callar, fuig. Això va molt bé en les relacions humanes. Callar a temps evita molts problemes.

Un altre tipus de silenci seria el «**terapèutic**», que guareix de la xerrameca. És un altre dels nostres problemes, parlar massa, parlar sense contingut. La xerrameca ve provocada pel neguit que tinc a dintre i que penso que xerrant apaivago. I no és així, xerrant encara

augmento el neguit, perquè la xerrameca no connecta amb el fons del meu cor. La paraula calma i dóna pau quan ha connectat i s'ha xopat de la veritat profunda del meu cor.

Llavors si allò que dic expressa la meua veritat profunda, i és dita amb amor, experimento la pau. Per connectar amb aquest jo profund, amb aquesta veritat fonda cal molt de silenci, molta paciència, molta reflexió i espera, per això els grans sants i la gent sàvia parlen poc i, quan parlen, tothom se'ls escolta perquè el que diuen està prenyat de veritat i de profunditat. Aquest silenci ens convé molt, es tracta de no dir paraules vanes, de parlar quan he de dir una cosa sòlida, veritable, que em surt de dins i amb pau. Moltes vegades, callar és un acte d'amor.

El tercer tipus de silenci seria el silenci «**profund**», que fa referència al silenci que assolim quan anem uns dies de recés. No s'assoleix immediatament i no té a veure simplement amb el silenci exterior, o amb la respiració, o amb les pregàries que jo pugui repetir. És un silenci que té a veure amb els meus afectes.

El silenci veritable, que ve amorosit de pau té a veure amb els meus afectes.

Mentre aquests no estiguin reconciliats, no estiguin apaivagats, no experimentaré el silenci profund. Sempre estaré queixant-me d'aquell que m'ha fet mal, tirant-ho en cara a aquell que m'ha ofès, sentint mala consciència d'allò que no he fet bé... Tot això passa quan estic estona en un recés i per això convé que, a més d'estar en silenci, tingui l'Evangeli al davant. Allí Jesús em parla, em pregunta, m'admira, em commou i em contagia la seva sanitat mental que ordena els meus embolics. Perquè el nostre cor té set de relació profunda, d'amor més que de silenci. Combinant estones de silenci amb estones de lectura de l'Evangeli, a poc a poc, la Paraula va guarint el meu cor.

Com callar els meus afectes? Com reconciliar-los?

Per contestar aquesta pregunta, agafarem l'evangeli del fariseu i el cobrador d'impostos (*Lc 18, 9-14*). Una de les coses més greus que ens passa per dintre és l'assalt dels pensaments ferits, els pensaments negatius, recriminadors als altres, quan tinc el cor ferit, que és bastant sovint. I sempre hi ha una persona o dues o tres amb les quals no estic bé. Doncs bé, el silenci profund s'assoleix quan aquestes crítiques

callen i quan el meu sentiment de víctima es desemmas-cara i la queixa desapareix. Aquest és el silenci que costa.

En la paràbola a què fem referència, pugem dos homes al temple, n'hi ha un que se sap complidor, que ho fa bé (va a missa, fa almoïna, té cura dels pobres....). I com se sap bo, critica a l'altre que no ho fa. Critica l'altre perquè es pensa que ell ho fa bé. L'altre home, cobrador d'impostos, sap que està en fals, que és un pecador, que no ha actuat bé, sap que l'únic que pot fer és implorar pels seus pecats. Reflexionant sobre això, diu un monjo de Poblet que a la vida hi ha dos tipus de persones, diu: «el món està ple de «rucs» que saben que són «rucs» i «rucs que no saben que són rucs». Quina diferència hi ha entre les dues actituds?

El que sap que és ruc acostuma a callar molt, com que sap que és ruc no es fia del que diu i calla molt. El que sap que és ruc, a més, no critica mai, perquè sap que està en fals.

El que no sap que és ruc, es passa la vida pontificant (com els polítics, predicadors....), es passa la vida fent el ridícul, parlant de tot allò que no sap, va per la vida d'intel·ligent i, a més, critica

constantment els altres que no en saben. Aquest que critica l'altre, quina idea té de si mateix? Pensa que és bo, es pensa que en sap, no sap que és ruc. Quina desgràcia més gran! Els autènticament intel·ligents, com Sòcrates, saben que no saben.

El mecanisme de la crítica, del judici i de l'acusació a l'altre, funciona a partir de la premissa que jo ho faig bé. Això és una ceguesa, no ens adonem, per més virtuts que tinguem no ens adonem que tenim tot un sector de la nostra manera de fer que fa molt mal als altres però, no ho veiem.

Com callar aquestes crítiques, aquestes acusacions, aquest sentit de víctima que tenim i que apareix quan callem?

Doncs, desemmascarant això, coneixent la veritat de mi mateix. I Com es fa això? No amb la introspecció, ja que segueixo mirant amb les mateixes ulleres.

Sens dubte, em puc conèixer a mi mateix posant-me davant de Déu, i relacionant-me amb Ell, però aquí també em puc enganyar. Però una manera que no falla per a conèixer-me a mi mateix i sortir de l'autoengany, és no fugir de la pressió i la presència dels altres i analitzar les meves reaccions en la convivència amb ells. Déu ens ha posat en comunitat, en grup, perquè ens barallem i de resultes de les tensions ens coneguem.

Si jo m'irrito sovint ho puc atribuir als altres, però si em pregunto: Per què m'ofenc? Per què m'irrito? No serà que allò em recorda com sóc jo?

En allò que jo salto, m'irrito i no em controlo, descobreixo espais del meu caràcter que no coneixia, descobreixo que no sóc tan pacient com em pensava, descobreixo com sóc. De la mateixa manera puc preguntar-me: «Per què m'entristeixo? Per què em sento ferit?». Són preguntes que ens ajuden a

autoconèixer-nos. Quan hi ha un problema en la relació, el problema no és ni de l'altre ni meu, és de la relació. Per tant, la culpa sempre és dels dos.

Totes aquestes reflexions ens les podem fer en el silenci. El silenci ajuda per a enfrontar-se amb la veritat d'un mateix. Però el silenci sol no garanteix que jo descobreixi la veritat, és una oportunitat, un àmbit adient, però jo puc dedicar-me a fugir, a alienar-me, a fer falsa espiritualitat.

El silenci i la solitud són el bressol del meu ésser, allà on vibro, assaboreixo, respiro el que sóc, i allà on descobreixo la veritat de mi mateix. Però no n'hi ha prou.

Un cop descobreixo com sóc, per sortir del meu forat no puc estirar-me jo mateix dels cabells, necessito estirar la mà i que Jesús me l'agafi i l'estiri.

La salvació no està sols en el silenci, sinó en la relació íntima, sincera i honesta amb Jesús.

Tema

Conversa amb Teresa Forcades

«SI NO ET CONEIXES A TU, DÉU NO ET TROBA A CASA, DÉU TE L'INVENTES»

Conversa amb Teresa Forcades

Teresa Forcades i Vila (Barcelona, 1966) és metgessa, teòloga i monja. Llicenciada en Medicina (1990) va anar als Estats Units a continuar els estudis mèdics i alhora féu els estudis teològics corresponents al Master of Divinity a Harvard (1997). És també Llicenciada en Teologia Fonamental per l'Institut de Teologia Fonamental de Sant Cugat. Dedicà la tesi doctoral en salut pública a les medicines alternatives i la tesi de llicenciatura en Teologia a la Trinitat. Va entrar al monestir de St. Benet de Montserrat l'any 1997 i va fer la professió solemne l'any 2003. Compagina la vida monàstica amb la investigació mèdica i amb conferències, xerrades i cursos de la seva especialitat en Teologia feminista.

Recentment ha defensat la seva tesi doctoral titulada: *Ser persona avui: Estudi del concepte de «persona» en la teologia trinitària clàssica i de la seva relació amb la noció moderna de llibertat.*

En un escenari realment de calma i enmig de les muntanyes de Montserrat apareix el Monestir de St. Benet. Ja fosqueja i l'aire fresc i embolcallat de silenci convida realment a pregar, a contemplar... S'acosta Vespres i una estona abans ens trobem amb la Teresa: càlida rebuda, presentacions... A la sala capitular encetem la conversa, que ens descobreix la senzillesa i alhora la saviesa de la nostra interlocutora..., i la pau benedictina...

Teresa, per a tu, l'experiència espiritual és sobtada? I si no ho és, com es pot afavorir? Com es discerneix si una experiència és de Déu ?

Hi ha experiències espirituals sobtades i n'hi ha que no ho són. De vegades el que sento és que hi ha alguna cosa que s'ha anat gestant en el meu interior,

tinc d'alguna manera noció d'un «quelcom» que s'obre pas, però al qual no puc donar nom o posar un rostre i que, per tant, no puc acabar de dir si és una imaginació o si és quelcom.

Però l'experiència hi és, com de procés interior, aleshores en una estona de pregària, de vegades això es manifesta, es dona a llum; és com una mena de part interior en què dius: «això que ja sabia...!». Aquesta experiència de continuïtat l'he viscuda i crec que forma part de la manera com Déu se'ns manifesta. Però d'altres vegades –tu parlaves d'experiència sobtada-, l'experiència que he tingut és la d'una cosa que a mi em sorprèn, que em ve com de fora. Llavors dic: «Déu m'ho ha dit, Jesús m'ho ha dit». Això no vol dir que hagi sentit mai paraules com les que pronuncio ara, però sí un impacte interior o una suavitat interior unida al convenciment que Déu et parla, com el moment que em van dir que no podia fer el doctorat de Teologia perquè havia estudiat en una universitat protestant i que no em convalidaven res, i que havia de començar des de zero. Això quan ho vaig viure va ser dur perquè estava en un moment delicat en la meva formació al monestir i no acabava de trobar el meu lloc. L'experiència de pregària en aquest context va ser com si Jesús em digués: «No ploris, no passa res. Si no pots fer el doctorat de Teologia fes el de Medicina». I

vaig pensar: «Això és un monestir. No es pot fer el doctorat de Medicina en un monestir». Aleshores se'm va acudir comentar-ho amb l'abadessa, però no amb la intenció de tirar-ho endavant, sinó simplement perquè les coses de l'esperit va molt bé poder-les expressar a una altra persona. Aquest és per a mi un criteri de discerniment espiritual molt útil i senzill: expresses el que sents a algú altre i, de sobte, l'altre ja no cal que et digui res. En el mateix fet d'expressar-ho el que portaves a dins es dilueix. Era com un fantasma interior, una cosa que al posar-la en paraules i expressar-la a algú perd entitat i llavors, l'altre està allà escoltant i li dius «bé, en realitat ara veig que...». D'altres vegades no és així i el que tenies a dins guanya força en el moment d'expressar-ho. Quan li vaig parlar a l'abadessa de la possibilitat del doctorat de Medicina, em va dir: «Fantàstic! I sobre què el faràs?».

Un altre criteri de discerniment espiritual és l'obertura; penso que St. Ignasi ho diu: el mal esperit sempre és compulsiu. S'imposa, és violent, rígid. Ben entès pot ser veritat, però jo me'n malfio quan algú diu: «Déu em va agafar pels cabells i em portà al monestir!» Déu ens crida i la seva crida pot tenir una gran força i una gran urgència, jo ho he viscut així mateix; però, fins i tot en la força i en la urgència, Déu sempre és gentil. Jo puc viure que Déu m'arrossega amb violència i Déu pot permetre que jo ho visqui així, perquè hi ha una pedagogia que respecta la meua llibertat.

Hi ha un procés. No es pot judicar l'experiència espiritual d'un altre. Però jo de la meua experiència destacaria la gentilesa de Déu, que és el que pot fer que l'ignorem: «Mira, sóc a la porta i truco; si algú m'escolta i m'obre la porta entraré a casa seva i menjaré amb ell»...

I si no t'escolta? Doncs ni entraré ni menjaré. Per què? És que no tens poder? Tot el poder tinc, però quin sentit té exercir-lo si no és en l'amor, i l'amor quin sentit té si no és corresponsable, recíproc? És diàleg, no? Jo ja hi poso la meua part, però... i tu? La clau que obre la porta del cor és a dintre. I això és una experiència sempre sobtant, perquè et deixa moltes vegades en el dubte. Dius: Sí, però vols dir que va per aquí el que Déu vol? Jo crec que aquest dubte ens humanitza, perquè et fa adonar de la

vulnerabilitat, et fa adonar que potser t'equivoques, que no ho saps tot. I això, viscut des de la confiança, et col·loca en un espai vital en què tu respires i els que tens al voltant també. I no és incompatible amb la profecia, perquè en els testimonis de profecia de la mateixa Bíblia ja hi ha una lluita, una manera de dir: «què vols de mi?, Jo no puc..., jo no sóc»... És un llenguatge bíblic que pot traduir aquesta sensació interior: «vols dir que anem bé per aquí?» Això no ho veig com a feblesa sinó com a humanització, perquè ens humanitzem en la mesura que ens obrim en la confiança. En aquest sentit encara hi hauria un altre criteri per a mi: el de la intercessió. L'experiència de

Déu et pot portar a dir una paraula, a expressar en la pròpia comunitat un tema difícil; això sempre ha de ser fet des d'aquestes ganes interiors que tothom hi surti guanyant, encara que tu pots prendre decisions doloroses per a tu o pels altres inspirades per Déu, però la manera com les vius no pot ser mai de negativitat, tipus venjança. Això, el psiquisme humà t'ho pot fer veure com a magnífic i fins i tot surt a la Bíblia com a cosa bona: «la venjança de Déu». Però els profetes, que són els grans denunciants, són també els que saben dir: «No, espera!», o com Jesús: «No l'arrenquis, la figuera!». La canya esquerdada: No la trenquem! Tanmateix, el més pràctic és trencar-la i anar-ne a buscar una altra... Però allò que caracteritza l'Esperit de Déu és aquest esperit de reciclatge; el que sembla feble potser és el més fort; una canya esquerdada potser té més resiliència i resistència que una altra que no s'ha esquerdat mai.

Vaig arribar a St. Benet carregada de llibres de medicina i em vaig instal·lar en una de les cel·les de l'hostatgeria per estudiar. Quan van tocar les campanes per anar a Vespres, ja el primer dia, vaig sentir dins meu una emoció que no sabia definir. Aquelles campanes em cridaven a mi d'una manera sorprenentment personal. Vaig baixar a Vespres i després a Completes i l'endemà a Matines (que són a les 6 del matí), a Laudes, a Missa, a Sexta... Què m'estava passant? Em mirava les monges al cor (...) «T'imagines poder viure així?»(...) Quan les monges sortien del cor, em quedava llargues estones mirant el Crist del finestral sense dir res, sense pensar res, sense sentir res. (...) Quan ja feia dues setmanes que això durava, vaig decidir pujar a Montserrat (santuari) a comprar-me la Regla de Sant Benet, a veure què deia. Me la vaig llegir d'una tirada i vaig descobrir amb gran sorpresa i astorament que tenia vocació benedictina. (...)

No sé com va ser que, poc a poc, va anar creixent dins meu una confiança molt gran en Déu i un sentit de llibertat radical que no havia experimentat mai abans. Una gran sorpresa, un gran alliberament i una sensació de voler vessar tot el propi present, passat i futur als peus de qui tant estima. No sé, és difícil expressar-ho. És com una necessitat d'adoració, de quedar-se amb la boca oberta per tota l'eternitat. ()*

Parla'ns de l'aridesa de la pregària. Què fas quan preguntes? Com preguntes?

Faig el que puc. Puc compartir una experiència que ha estat important. Una cosa que vaig començar a fer quan m'asseia..., passaven els minuts, i l'hora i mitja de *Lectio* es feia eterna... Què faig? Aleshores

em va sortir espontàniament una cosa que després he vist que té un nom oficial: el *focusing*. És una tècnica més psicològica que espiritual desenvolupada per un psiquiatra de Xicago i de la qual es fan cursos. Quan vaig llegir-ne un llibre vaig dir: Em sembla que jo faig això! Independentment

del nom, la meua descoberta va ser que aquesta aridesa la tendia a omplir amb disquisicions mentals, una mena d'examen de consciència, un circuit tancat que et posa nerviosa i no s'experimenta com alguna cosa que té a veure amb la joia de l'Esperit, amb la transformació del cor; resulta pesat, tancat, carrega el cap fins i tot. Aleshores la cosa es decantà per començar la sessió de pregària preguntant-me: «Com estic?». I això pressuposa que no sé com estic; se suposa que ho saps, però la realitat és que no ho saps; la veritat és que no en tinc ni idea, puc estar trista i no saber-ho, puc estar angoixada i no adonar-me'n; els altres ho deuen notar, però jo...

Abans d'entrar al monestir, jo em pensava que m'agradava molt pregar. Sempre que anava de recés em sentia presa per l'experiència de Déu i sentia un anhel molt profund i quiet de silenci i solitud, percebia dins meu un espai inabastable i em sentia cridada a submergir-m'hi cada vegada més lliurement (...) Després d'entrar, la cosa va canviar una mica. Les expectatives no es van acomplir. En lloc d'això sentia el propi buit, l'aparent absurd de pregar sense tenir-ne ganes i de no poder distreure's amb res fins al cap d'una hora i mitja que es feia eterna. ()*

L'entrevista s'interromp perquè sonen les campanes...

I ens trobem a Vespres, ocasió de compartir la pregària amb totes les germanes: salmòdia insistent des del cor al gran finestral que és llargada, amplada i fondària del Crist a l'angle, retall ombrívol de les roques, els pins i quatre estrelles que ens miren...

I, altre cop a la sala capitular, reprenem la conversa amb la Teresa... Ens comenta ara l'experiència mística personal enmig de la litúrgia...

Participar en la pregària litúrgica i fer experiència de Déu enmig de la pregària comunitària ho havia experimentat aquí al meu monestir i m'ha passat una cosa com la del *Focusing*; aquest estiu, a Alemanya, vaig llegir Matilde de Hackeborn, una mística cistercenca medieval que explica la seva vida de pregària i parla de les seves experiències de Déu durant les celebracions comunitàries. El comentarista del llibre, un benedictí castellà, diu que fer experiències de Déu enmig de la litúrgia és propi de l'espiritualitat benedictina.

Per a mi l'experiència es concreta en prendre consciència de sobte, durant l'eucaristia o en un dels altres moments de pregària al cor: Ah! Aquí hi ha Déu. Hi ha la comunitat, hi sóc jo i aquí Déu em parla d'una manera concreta i tan personal com si fes l'experiència de Déu en solitud, però és enmig de la litúrgia i de la comunitat

i no t'allunya de la celebració ni et vénen ganes de marxar-ne, al contrari, les ganes són que la celebració duri per sempre. De sobte es proclama un fragment de l'Evangeli o un altre text de l'Escriptura que has sentit mil vegades i allò és un bé per a tu, t'omple, et trasbalsa. De vegades és una simple paraula: cel, bondat, perdó, glòria ... Ho aculls enmig de la comunitat, en comunió amb els presents, els absents i amb tota la Creació . És una anticipació del cel encara millor que la de la cel·la. I no té res a veure amb la perfecció formal de la celebració. De vegades pot passar el dia que les primeres cantores no hi són i tot va com pot i fins i tot desafinem.

I això que ens has començat a explicar tan interessant sobre «com estic»?...

Preguntar-me «Com estic?» pressuposa i descobreix la pròpia ignorància del meu estat interior i la poca validesa del que puc pensar o deduir per lògica. No es tracta d'elaborar una resposta satisfactòria a nivell intel·lectual, sinó de buscar la resposta en la fisicitat, en el cos físic, descrivint les sensacions corporals. Com estic? De vegades et surt llanguiment, tristesa... Però, on està això?... A la panxa, al pit, a les cames...? De quin color és? Quina forma té? És punxegut, és rodó...? La sensació era que aquesta cosa espontània que m'anava sortint em portava a un diàleg interior capaç de trencar els circuits mentals tancats i establir associacions noves. Llavors, a través d'aquestes imatges, es dinamitza tota la part analògica del cervell –ara ja hi poso la teoria-, que és diferent de la lògica. Les idees poden ser pre-conceptes que bloquegen, perquè tu hi ha coses que les tens a la comprensió, però tu ets molt més del que comprens. St. Agustí diu que el misteri no és només Déu; és que nosaltres som misteri per a nosaltres mateixos. Jo crec que aquest tipus de diàleg interior amb el propi cos m'ajuda a dinamitzar, a obrir, primer identifico o

percebo una sensació de malestar interior i quan m'hi acosto a través dels colors o de les formes ja no m'he de preguntar quin sentit té el què estic fent, perquè experimento una cosa nova, viva. Aquesta exploració del propi estat interior es pot relacionar amb el passatge de l'Evangeli on Jesús es troba amb Zaqueu i li diu: «Avui he de venir a casa teva».

Doncs bé, Déu sempre ens ve a buscar a casa nostra, però nosaltres no som a casa nostra. Així com vols que ens trobem?

És que Déu no ve –ens queixem-. No, qui no hi vas ets tu...! Tu no estàs a casa teva. Tu estàs... No sé on estàs... No estàs en tu. No estàs en el teu moment. I Déu en el teu moment sempre hi és. Jo sempre hi sóc amb tu,

diu Déu: «Seré amb vosaltres, dia rere dia, fins a la fi del món»... Sou vosaltres que marxeu i aneu no sé on...!

És el que diu St. Agustí: «Jo et buscava fora i estaves dintre...»

Ho diu a les *Confessions*: *O, Bellesa tan antiga i tan nova. Tard t'he trobat. Et buscava a fora i Tu eres en mi, però jo no era en mi.*

Aquesta tècnica que deia, deu ser una entre milers, però com que a mi ningú no me la va explicar sinó que la vaig anar trobant, em va resultar especialment interessant, una mena d'investigació científica o d'aventura; perdia el tedi de dir: «Déu és bo... Déu és aquí...». Això és magnífic, però pot ser horrorós si ho vius des de fora. Les millors frases, les millors expressions poden ser lletra morta absoluta ...

Quan arribes al lloc del dolor, què hi passa allà...?

No sempre és igual, però hi pot haver una reacció emocional d'alliberament, el malestar desapareix amb un cert plor més aviat breu tot i que pot ser intens, i dóna pas a una sensació interior diferent que permet respirar més a fons; llavors sorgeix la pregària d'acció de gràcies, la tendresa, el lloc de l'amor a Déu i als altres. Escoltant aquesta interioritat viva ja no sembla que estàs parlant amb la paret sinó que aquí hi ha una Presència, però que, és clar, ha passat per entrar dintre d'un estat emocional concret i en aquesta entrada dins del cos és on sorgeix la resposta. Per exemple, una germana m'ha mirat malament o m'ha dit una cosa i jo no li he volgut contestar o no m'ha sortit i m'he quedat contrariada. Això, pot haver passat aquest matí, però jo he anat vivint i al moment de la pregària de la tarda, conscientment no ho recordo. Aleshores, quan faig aquest tipus d'exercici descobreixo un dolor al coll, em concentro en els colors... formes..., és un veritable diàleg amb una part física ... i això s'acompanya d'una mica d'il·luminació cognitiva: veig la cara de la germana i la paraula que no m'havia sortit al matí, ara surt, i et pot portar a parlar amb aquesta germana. Ja estem tocant una part viva. I això s'explica ràpid, però va a poc a poc i cada vegada és diferent.

La pregària no és unes frases per repetir, sinó com una descoberta, com un veritable diàleg que aporta cosa nova

i això pot ser per a mi moltes vegades el punt de partença i després, els textos del dia que, en principi, és el que ens toca fer, però no és gens rígid. Jo trobo molt ric el fet de mirar les lectures. Normalment faig les de l'endemà, perquè fem la *lectio* després de Vespres (una hora i mitja) i, per tant, la missa de l'endemà és la que preparo. I em va bé fer en una altra llengua aquestes lectures del dia, perquè es van repetint i amb les fórmules passa això: sents la cosa més meravellosa, però ja no la llegeixes, te la saps de memòria i quan comences ja estàs al final i perds els matisos i tot. Llavors, com que estic estudiant alemany, perquè passo un temps a Alemanya, fer-ho amb aquesta llengua o amb les llengües originals em va molt bé. També és el que diu St. Ignasi, que quan trobis una imatge, un ressò, allà t'hi quedis. No es tracta de fer els deures sinó de quedar-te en

allò que et ressona a dins. La tradició monàstica parla de *lectio*, *meditatio* i *contemplatio*. La *lectio* és una lectura reposada, de deixar entrar, de deixar-te impactar; la *meditatio* és quan t'atures i intentes aprofundir cognitivament algun aspecte d'allò que has llegit; i la *contemplatio* és quan deixes que t'assaoni el cor. En la *contemplatio* no llegeixes (*lectio*) ni penses (*meditatio*). Fas el que diu Sta. Teresa: estimes i et deixes estimar.

Per a mi la *contemplatio* té a veure amb la novetat, la novetat d'haver-te deixat impactar per la suavitat de Déu, per la seva tendresa, per la seva veritat, per la seva Presència.

La part més pràctica i impactant de la litúrgia tal com la vivim al monestir és per a mi la seva freqüència. (...) a mig article o a mig paràgraf: kling, klong, kling, klong... sonen les campanes. De vegades em contrarien, però la major part de les vegades, encara que deixi a mitges una feina apassionant, em resulten un alliberament: m'alliberen de les pròpies passions o de la identificació excessiva amb la feina que faig, m'alleugereixen, em diuen que la darrera paraula no la té el meu esforç (...) em conviden a aturar-me, a obrir un espai de gratuïtat dins meu, a fer distància d'allò que tinc entre mans (...) Però no és només un espai de gratuïtat, sinó que és, com sempre és la litúrgia, un espai de solidaritat, de comunió. No és un espai buit on em retiro a descansar, sinó un espai que m'obre als altres. ()*

I la relació fraterna com intervé en la teva pregària? Quina relació hi ha entre Déu, les germanes i l'oració?

És això que us he dit dels nusos a la gola... En aquest sentit, hi hauria un altre exemple: un dia que pregava a l'hora de *lectio* llegia Jn 17, el discurs de comiat de Jesús, i em vaig aturar en el verset que diu: «Pare, vull que ells estiguin on jo estic». Jesús està demanant que els deixebles, que l'estan a punt de traïr, -ja ho sap, i en paràgrafs anteriors ja havia dit 'fins quan us hauré d'aguantar' -, estiguin on Ell és. De sobte vaig pensar:

És això el que jo demano? Vull de veritat que les meves germanes estiguin on jo sóc? Vull de veritat que elles estiguin al mig de la meva relació amb Déu?

Aleshores em vaig adonar que jo estava vivint una manera de relacionar-me amb Déu que era: «Bé, ja he fet els deures! He suportat les germanes i ara toca el premi, que és la relació amb Déu». Però... no és això... El «premi», la intimitat amb Déu, les ha d'incloure també a elles. Què dius ara! Hauré d'estar amb elles a la vida eterna? Em vaig recordar del capítol 72 de la Regla de St. Benet que diu «que els monjos es suportin els uns als altres amb una gran paciència les seves xacres tan físiques com morals». Aquest tros ja me'l sabia, però llavors em va venir que el capítol 72 continua: «i que Déu ens dugui tots junts a la vida eterna». Aquesta és la promesa de Déu i és la nostra fe: que Déu és Amor vol dir que vivint amb aquesta i amb l'altra, i amb l'altre... una relació cada vegada més amorosa i més lliure en l'Esperit de Déu vius la màxima felicitat, la màxima plenitud... És clar que és per sempre! Però aquest «per sempre» no té el sentit negatiu de: «Aquesta convivència d'ara – difícil, dolorosa - és per a tota l'eternitat» És al revés:

«La plenitud del cel ja és d'alguna manera aquí entre nosaltres». Vol dir que l'Amor de Déu ja és en aquestes germanes concretes i en tu malgrat els seus i els teus defectes... La plenitud d'allà que comença aquí.

Les relacions sempre són un repte i quan reconeixes davant Déu les dificultats estàs fent pregària; cada dificultat et pot fer descobrir un aspecte propi, et pot posar davant de Déu amb un punt de tu que és més veritat: creix el coneixement d'una mateixa, que no es pot separar del coneixement de Déu. Si no et coneixes a tu, Déu no et troba a casa, Déu te l'inventes.

Parlant de les relacions fraternes o comunitàries, pensava en el model que proposes de l'antropologia trinitària... Com encaixa aquest model i quines dificultats té aplicar-lo a aquestes relacions que vius de comunitat?

Concebre la persona en clau trinitària equival a creure que no hi ha mai excusa per no estimar. En la persona de l'Esperit visc l'Amor com a reciprocitat: jo et dono, tu em dones. És l'Amor feliç. Però què passa si jo et dono i tu no em dones? Aleshores l'Amor ja no és tan feliç, però el puc viure igualment en la persona del Pare, que és donació pura.

La donació pura només té sentit viscuda en esperit de reciprocitat. Si dones i et tanques a rebre, no és Amor.

Però hi ha vegades que, estant a punt per a la reciprocitat, no reps res: això és l'Amor de donació pura i està guardat al si del Pare fins que trobi un dia la seva plenitud. El mateix passa si reps sense donar, sense donar-te ni correspondre a l'Amor: aquest no és tampoc l'Amor més feliç; si no dones per tancament, perquè no vols, no estimes; però hi ha vegades que no dones o no et dones perquè no pots, perquè no en saps més; aquest és l'Amor de pobresa, l'Amor de recepció pura que queda guardat al si del Fill – que es va identificar amb els pobres - fins que trobi un dia la seva plenitud. El manament de l'amor és per sempre, no és només pels diumenges o pels dies de festa..., és per cada dia i per totes les situacions. Sense excepció. Tu estens la mà, si l'altre no te l'agafa: donació pura; tu la continues estenent, si l'altre te l'agafa: reciprocitat de l'amor! I si ets tu que no pots fer aquest gest d'estendre la mà? Acceptant aquesta pobresa contribueixes a l'Amor més del que et penses. La recepció pura és el que ens descol.loca més, perquè pensem: l'amor és sempre 'donació'. Sempre? I l'acte de demanar perdó? És amor, demanar perdó? Tu diràs! Demanar perdó, si és sincer, és un acte d'amor, però no és un acte de donar res. Tu quan demanes perdó vas a rebre, com un pobre, amb les mans buides, dient: jo no tinc això que tu tens i només ho tindrè si tu m'ho dones (el teu perdó). Això ho podem fer sempre. Encara que diguis: jo no tinc res per donar... doncs, rep, però rep, en el sentit d'obrir-te a la teva pobresa, reconeix la teva pobresa ... De vegades poso l'exemple de les germanes

RECERCA

grans de casa, com la Maria Nativitat, que es morí als cent anys i quan l'ajudava a posar al llit em deia: «Aquest cos ja no em fa cas de res, és com si no fos meu; però és el meu i me l'estimo!» La M Nativitat vivia la seva impotència des d'algun lloc que la feia lluminosa. Avui encara me'n recordo i ja fa cinc anys i me'n recordaré sempre.

Jo crec que l'Amor de recepció pura és el més interessant. És el que ens ha vingut a revelar Jesús. Jesús a vingut a cridar els malalts, els pecadors, els pobres. Jo crec que aquest és el repte, el secret, la perla amagada, per la qual val la pena vendre-ho tot: poder viure des d'aquest nucli de confiança filial. Aprendre a rebre, a ser pobre.

Diem: Però si jo no tinc... no tinc... No pateixis, si no tens res, obre't al do. I, si no arriba el do? Dona de poca fe! Si sabessis què vol donar-te Déu! Això és la fe, que sempre arriba al cos i passa pel cos, pel concret. L'arribada de l'Esperit està assegurada, Déu ens el dóna a mans plenes, però la plenitud de l'Esperit – com en el cas de Jesús i de moltes santes i sants - pot coincidir amb una trajectòria vital que sembli de fracàs. El do de l'Esperit vol dir la Providència de Déu. Tenir fe és creure que en qualsevol circumstància de la teva vida pots fer un gest d'amor i que no se't demana res més. I això és possible perquè creus en la Providència. Puc, perquè Déu m'ho ha promès, perquè em fio d'una cosa que en diem Providència, que vol dir que Déu no t'abandonarà mai i, si no t'abandona, vol dir que en qualsevol moment estarà present en tu la seva vida que és el seu Esperit, i que tu tindràs l'opció d'ofegar-lo (2Te: «No ofeguem l'Esperit») o de deixar-lo expressar.

I si el deixes expressar, s'expressarà l'amor, perquè Déu és Amor, l'Esperit és amor, i en l'Amor hi haurà la llibertat i la sensació que qui viu la teva vida ets tu.

I, ahora, el que diu St. Pau: «Ja no sóc jo qui viu, és Crist qui viu en mi». Això que anomenava «jo» no vull que torni, diu Pau, perquè sóc més jo ara que no sóc jo qui viu en mi que no quan se suposa que era jo. No és

un joc de paraules. La cristificació et porta al teu nucli i t'obre al mateix temps a la dinàmica relacional profunda que et fa dir: I tant que sóc jo! Sóc jo més que mai! Però al mateix temps: tu en mi, jo en tu... *Menein*, aquest verb grec que significa «romandre» (el que roman en mi): «Manteniu-vos en l'amor que us tinc» i «jo estic en el Pare, romanc en el Pare i el Pare en mi...». *Menein* és el verb central de l'Evangeli de Joan, que és l'evangeli que revela la pericoresi trinitària. Aquesta paraula «pericoresi» es fa servir per expressar les relacions de les persones trinitàries. Prové de la paraula grega *coreo*, que vol dir «fer lloc», però també és interessant el *peri* que vol dir 'al voltant'; aleshores, l'amor, no és fer lloc per l'altre a dintre meu? És clar que ho és!, però encara és més bonic pensar que l'amor és fer lloc al voltant de l'altre: Jo t'estimo quan et deixo ser. M'allunyo, però no perquè no vull que em toquis, o perquè tinc por... sinó perquè vull que siguis allò que estàs cridada a ser, tant si en el teu desplegament jo hi tinc un paper a jugar com si no ...

El mateix que quan Déu crea...

Ah... sí...! Per això l'amor té a veure amb la llibertat, perquè només quan t'estimen i estimes crees espais de llibertat, entesa no com a separació, sinó com a «jo-et-deixo-que-tu-siguis-tu», jo no et vull envair, ni et vull devorar. Fent aquest gest que ens fa fer com una passa enrere, aconseguim la intimitat màxima; deixar ser l'altre, l'amor que mai no és possessiu, que sempre és discret... Vols venir?...

La gratuïtat és donar sense exigència ni menyspreu, és rebre sense poder tornar i és compartir. És fer com el Pare, el Fill i l'Esperit. És estimar. I inclou la llibertat, inclou el millor de la llibertat, en el sentit que ningú no et pot obligar a donar-te, a rebre't o a compartir-te.(...) Déu no podia obligar els israelites a dir Sí, de la mateixa manera que no ens pot obligar a nosaltres a estimar. Podem viure sota la Llei amb agraïment o podem viure-hi a contracor, però no podem triar la Llei. Podem viure la nostra realitat de sers comunitaris amb agraïment o a contracor, però no podem triar la nostra realitat. Som comunió i només en donar, rebre i compartir trobem la nostra felicitat. ()*

(*) FORCADES i VILA, Teresa: *Experiències de fe. La llibertat com a comunicació d'amor*. Quadern 21, Espai Obert. Ed. Claret. Barcelona, 2006

Bibliografia:

- «Una perspectiva feminista dels orígens cristians», Espai Obert 2002)
- «La funció dels laics/ques a l'Església d'avui». *Qüestions de vida cristiana* (gener 2003)
- «Valors femenins emergents», Espai Obert, quadern 5 (Segona etapa). Ed. Claret, 2003.
- «La salut com a religió. La religió com a teràpia». *Qüestions de vida cristiana*, núm. 215. (Agost, 2004).
- «Evangeli i sagraments», Espai Obert. Ed. Claret, 2005.
- «La diversificación de la espiritualidad». *Iglesia Viva*, n° 222, Abril-Junio 2005.
- «Els crims de les grans companyies farmacèutiques». Quaderns Cristianisme i Justícia. Barcelona, 2006.
- *La Trinitat, avui*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Novembre, 2005.
- *Experiències de fe. La llibertat com a comunicació d'amor*, Espai Obert, quadern 21. Ed. Claret, Barcelona, 2006.
- *La teologia feminista en la història*. Ed. Fragmenta. Barcelona, 2007.

MAGNIFICAT DE BACH

Daniela Turull

*Magnificat
anima mea Dominum;*

La meva ànima magnifica el
Senyor;

*Et exultavit spiritus meus
in Deo salutari meo,*

El meu esperit
exulta en Déu, el meu salvador,

*Quia respexit humilitatem
ancillae suae:
ecce enim ex hoc beatam me
dicent*

Perquè ha mirat la petitesa de la
seva serventa:
per això des d'ara em diran
benaurada

omnes generationes,

totes les generacions,

*Quia fecit mihi magna qui
potens est,
et sanctum nomen eius,*

Perquè ha fet coses grans en mi,
ell és poderós i el seu nom és sant,

*Et misericordia eius a progenie
in progenies
timentibus eum.*

i la seva misericòrdia envers als qui
el contemplen
s'estén de generació en generació.

*Fecit potentiam in brachio suo;
dispersit superbos mente cordis
sui.* Les obres del seu braç són potents,
dispersa els superbs en els
pensaments de llur cor.

*Deposuit potentes de sede,
et exaltavit humiles.* Derroca els poderosos dels seus
trons i exalça els humils.

*Esurientes implevit bonis,
et divites dimisit inanes.* Omple de béns els pobres
i els rics se'n tornen sense res.

*Suscepit Israel, puerum suum,
recordatus misericordiae suae,* Ha acceptat Israel, el seu servent,
recordant-se de la seva misericòrdia

*Sicut locutus est ad patres
nostros* com ho havia dit als nostres pares,

*Abraham et semini eius in
secula.* a Abraham i a la seva descendència
per sempre.

*Gloria Patri, et Filio, et Spiritui
Sancto
sicut erat in principio, et nunc
et semper, et in saecula
saeculorum. Amen.* Glòria al Pare, al Fill i a l'Esperit
Sant,
com era al principi, ara i sempre
i pels segles dels segles. Amén.

El *Magnificat* de Bach es tracta d'una obra especialment propera a la figura de Maria feta esperança i és una perla artística utilíssima per a meditar i pregar.

En aquesta obra Bach entra en el més íntim sentir de Maria unida a l'Amor de Déu i dibuixa amb una senzillesa i una tendresa summament adequades els moviments sonors que ens ubiquen en aquesta explosió de goig en l'Esperit Sant que és el Magnificat.

El compositor ens il·lustra el text moviment per moviment propiciant una breu, però intensa, aturada en cada un dels fragments d'aquest càntic i, de la mateixa manera, nosaltres ens deixarem dur de la seva mà per poder entreveure un espirall de la meravellosa sorpresa que el món va presenciar en l'encarnació del Senyor en el si de Maria.

El seu «Sí» confiat a l'Amor provoca en la seva ànima aquest càntic d'esperança i de goig que ens deixa entreveure els fruits de l'Esperit en estat pur.

Maria parla de la grandesa de Déu amb una explosió de goig, de la seva generositat, del seu Amor

incomparable que s'estén en el temps «de generació en generació» i que es manifesta en la seva infinita Misericòrdia vers els qui l'acullen. Parla de com Déu capgira els nostres pobres criteris humans i «omple de béns els pobres» i «exalta els humils». I en aquest càntic Bach hi plasma tant la disponibilitat de Maria com l'Amor de Déu que es vessa, que mira, que s'abaixa en el si de la nostra humanitat en ella.

Escriure sobre música no és fàcil, la música és el llenguatge sense paraules per excel·lència i ens parla directament al cor, malgrat això hem intentat posar de manifest alguns dels símbols que creiem que aquesta obra conté perquè els nostres lectors puguin assaborir plenament part del sentit transcendent que s'hi pot trobar. Malgrat això si la lectura d'aquest article no va acompanyada d'una audició atenta de l'obra musical proposada és pràcticament impossible entendre'n moltes coses. Per tant us recomanem que, abans de començar a llegir el que segueix, obtingueu un bon enregistrament d'aquesta obra. El comentari ha estat fet escoltant la versió interpretada pel cor *Rheinische Kantorei* i l'orquestra *Das kleine Konzert* dirigida per *Hermann Max* i editada per *Emi Classics* en la col·lecció *Red line*.

Esperem que gaudiu molt assaborint aquesta obra mestra de Bach, si és per primer cop obrint-vos a aquesta meravella i si no ho és esperem poder aportar alguna novetat útil a la vostra audició.

I ara comencem el nostre itinerari deixant-nos parlar per l'Esperit Sant que uneix totes les generacions en un esclatant cant de lloança. Endavant.

Magnificat anima mea Dominum (La meva ànima magnifica el Senyor)

Bach té molt clar que el Magníficat és un càntic de lloança d'una Maria plena de l'Esperit Sant i, per això, el tema principal és un tema desbordant d'alegria i és caracteritzat per una sonoritat brillant i esclatant obtinguda per la utilització de tota la massa orquestral i coral, enriquida per les timbales i les trompetes que l'emfasitzen i li donen l'aire festiu que té. Quan entra el cor ho fa repetint molt sovint la paraula «Magnificat» i allargant molt les síl·labes com a símbol que el goig de Maria sembla no tenir límits i la música es mou contínuament en forma d'onades vers totes les direccions: de fora cap

a dins (l'Esperit que inunda el cor de Maria) i de dins cap a fora (el sí i l'acolliment que Maria li dóna) i aquesta reciprocitat provoca en ella aquesta dansa joiosa de les dues forces harmoniosament unides en un amor triomfal, esclatant i alhora serè i equilibrat.

Et exultavit spiritus meus in Deo salutari meo (El meu esperit exulta en Déu, el meu salvador)

En el segon moviment Bach ens situa ja en una atmosfera més íntima: canta la soprano sola acompanyada tan sols de la corda i del clavicèmbal. Amb això vol mostrar com les coses de Déu tenen manifestacions diverses i, a més de ser generoses i triomfants com al primer moviment, es forgen en la pacífica intimitat de la persona, en aquest cas de Maria. La lletra suggereix com Maria assaboreix íntimament la seva pròpia relació amb Déu, el seu salvador, i explica com el seu esperit gaudeix en el Senyor. Alhora, però, el moviment musical no deixa de tenir aquest aire rodó, en forma d'onades sonores que segueixen manifestant el doble moviment, que dèiem abans, de Déu cap a ella i d'ella cap a Déu. Aquest fragment ens recorda com el diàleg amb Déu es fa

sobretot en la intimitat de cada u amb Ell.

- Algunes versions tenen, en aquest punt, un coral en alemany que Bach va intercalar aquí, nosaltres hem optat per ometre'l i continuar amb el següent fragment continuant, així, amb el text del Magnificat.

Quia respexit humilitatem ancillae suae: ecce enim ex hoc beatam me dicent (Perquè ha mirat la petitesa de la seva serventa: per això des d'ara em diran benaurada)

El tercer moviment és una de les joies més preuades del repertori musical d'occident. La senzillesa i la pau són els noms que defineixen millor aquest fragment musical. Tan sols l'oboè d'amore i l'orgue en un registre aflautat, dos instruments considerats d'una gran dolçor, acompanyen aquest cant d'amor que Maria lliura a Déu i que dibuixa aquesta relació d'extrema tendresa que uneix la mirada de Déu a la humanitat en general i a Maria en concret. Des de la introducció de

l'oboè podem notar com predominen en tot moment uns moviments musicals llargament descendents i lleugerament ascendents. Amb aquest recurs

Bach volia il·lustrar com Maria s'abaixa davant de Déu i Déu s'abaixa per mirar la humilitat de Maria i, després d'haver-s'hi fixat, l'eleva cap amunt amb el seu Amor.

Les frases musicals són suaus, dolces, sense cap estridència. Podem observar com quan la lletra diu «Quia respexit» («que ha mirat» o «s'ha dignat mirar») els moviments són descendents: parteixen de les altures de Déu per abaixar-se cap a Maria. Com no, quan apareix la paraula humilitatem, la baixada es fa encara més pronunciada, però quan es repeteix la mateixa paraula immediatament, parteix de molt més amunt. Sembla indicar-nos com Maria s'abaixa davant de Déu i com Déu l'exalça immediatament. «Ecce, ecce», aquesta exclamació és dibuixada musicalment com una expressió de meravella inefable, a través de la repetició ascendent de la paraula i expressa la sorpresa de Maria quan diu que a partir d'això l'anomenaran benaurada.

omnes generationes (totes les generacions)

El pas d'aquest moviment al següent juga amb el sobtat contrast de la intimitat més pura a la grandesa d'una multitud de generacions il·lustrada per l'entrada sobtada del cor que acaba la frase començada per la solista. Concretament Maria diu: «em diran benaurada...» i el cor entra per dir «... totes les generacions». I el moviment musical d'aquesta fuga del cor és un dels moments més eloqüents de tota l'obra: no es podia trobar manera més encertada de dibuixar musicalment un seguit de generacions que se succeeixen l'una a l'altra que fer que totes les veus repeteixin el mateix tema a alçades diferents i en diferents moments. El moviment ràpid ens ajuda a adonar-nos de la multitud de persones que reconeixeran, en tota la història, la meravella que Déu obra en Maria i de quanta gent abarca aquest «totes les generacions» cantat per Maria en el Magníficat i que representa la multitud de persones a qui està dirigida la Salvació que Déu està actuant en ella. I així Bach torna a manifestar com el Magníficat és un cant de lloança individual de Maria, però que ens uneix a tots en la lloança infinita a Déu que se'ns brinda en ell.

Quia fecit mihi magna qui potens est, et sanctum nomen eius (Perquè ha fet coses grans en mi, ell és poderós i el seu nom és sant)

Aquest nou fragment ens centra en el poder incomparable de Déu que actua en la història dels homes, i per a fer-ho ens ubica en una atmosfera solemne i poderosa com la dels sons greus de l'orquestra i del solista baix que serveixen per mostrar la força i la grandesa de Déu. El ritme també es manté en una serenitat majestuosa i pausada que roman en harmonia amb aquesta solemnitat que dèiem. És el poder de Déu que actua en Maria i fa en ella les coses grans que ella canta. La lletra també diu que el seu nom és sant; sant, en hebreu «*kadosh*», vol dir incomparable, que no es pot comparar a res,

el cant d'aquest fragment vol il·lustrar com el poder de Déu que actua en Maria obrant coses grans, és incomparable i està per damunt de tot.

- Aquí es pot trobar, segons la versió, el segon coral que ha intercalat Bach a l'obra. De nou nosaltres passem de llarg i continuem amb el text del Magnificat.

Et misericordia eius a progenie in progenies timentibus eum. (i la seva misericòrdia envers als qui el contemplen s'estén de generació en generació)

«Et misericordia»: un moviment ple de bellesa i de simbolisme. Com podem veure en el text,

és un moviment centrat en la misericòrdia de Déu i Bach dóna tanta rellevància com pot a aquest contingut.

Les quatre veus bàsiques del cor són, d'agut a greu, soprà, contralt, tenor i baix. Aquest moviment és un duet entre la contralt i el tenor: les dues veus intermitges, és a dir la greu de les agudes i l'aguda de les greus. Això fa que representi la proximitat entre les diferències, l'apropament d'allò llunyà, en definitiva: la reconciliació del que està en conflicte, la pacificació d'allò rebel, la unitat del que està dividit. El moviment musical d'aquest fragment és intens, lligat i molt continu, sense trencaments de cap mena, és una música que avança pausada, però constant, discreta, però present, serena, però intensa i dóna la impressió d'estendre's en totes direccions, sense límit,

d'expandir-se generosament damunt de totes les coses, ho omple tot, ho cobreix tot, sense deixar esclertes. Fa pensar en la misericòrdia de Déu com en una nevada, que ho cobreix tot suaument i silenciosa. Les sonoritats menors ens recorden un lament, el lament d'una humanitat ferida en el dolor del pecat, que mira adolorida cap amunt i que es troba amb una bondat infinita i generosa present i disposada a acollir i a vessar-se, amb la misericòrdia contínua del Pare que «s'estén de generació en generació». El final feliç d'aquest encontre confiat de la

misèria humana amb el perdó de Déu és confirmat per l'acord major que clou el moviment i que provoca un inesperat contrast il·luminador a tot l'entramat d'aquest fragment.

Fecit potentiam in brachio suo; dispersit superbos mente cordis sui. (Les obres del seu braç són potents, dispersa els superbs en els pensaments de llur cor)

El següent moviment se centra en remarcar com el poder de Déu dispersa els superbs i, per aquest motiu comença remarcant amb timbales i trompetes el poder de

Déu, però a poc a poc, a mesura que les diferents veus del cor van introduint en el seu text la paraula «dispersit» (dispersa) el fragment va adquirint un moviment centrífug i amb tendència a la disgregació i a la ruptura: les diferents veus van entrant en una espècie de conflicte, una mena de baralla musical, i van separant-se, d'aquesta manera podem percebre l'acció de Déu que dispersa els altius. Però, a més a més, aquest moviment divergent culmina en un moment en què totes les veus es tornen a trobar en un acord altament dissonant que coincideix amb la paraula «superbos» i que gairebé sembla un xiscler en què cadascú vol imposar el seu criteri i és seguit d'un sobtat silenci (com quan en una discussió de molta gent algú crida: «Prou!») per acabar en una frase on les veus tornen a anar juntes per detallar «mente cordis sui», és a dir que els superbs seran dispersats concretament en els pensaments de llur cor, que podria ser entès com que perdran la pròpia pau interior en la recerca de coses vanes.

- En aquest punt pot ser que es torni a trobar un altre dels corals que va intercalar Bach i que nosaltres hem omès per continuar amb el següent fragment del Magníficat.

Deposuit potentes de sede, et exaltavit humiles (Derroca els poderosos dels seus troncs i exalta els humils)

El moviment que segueix és una clara continuació del contingut que s'ha tractat en l'anterior. Aquesta vegada, però, és el tenor sol el que ha d'expressar en detall què espera als poderosos i als humils. Si ens hi fixem comença amb una sèrie de frases descendents que coincideixen amb les paraules «deposuit potentes de sede» i que amb força dibuixen com els poderosos segueixen una direcció descendent, mentre que, quan el text diu «et exaltavit humiles» (i exalta els humils) la direccionalitat del so passa a ser ascendent. No dispo de paraules suficients per descriure-us l'eloqüència de Bach tractant aquest fragment, us prego que escolteu aquest moviment deixant-vos parlar directament al cor i observeu què us suggereix.

La tonalitat de tot el moviment té certament un aire sever i contundent, accentuat pels melismes* ràpids i enèrgics que guien la direccionalitat del so, i que no deixa lloc als dubtes: els poderosos són derrocats amb fermesa, mentre que Déu recull els humils i els eleva cap a Ell.

Esurientes implevit bonis, et divites dimisit inanes. (Omplé de béns els pobres i els rics se'n tornen sense res.)

En contrast amb aquest moviment ple de força i decisió, arriba un moviment d'una dolçor encantadora on l'orgue aflautat, juntament amb les flautes dolces, preludia l'entrada de la contralt que explica amb tendresa com el Senyor omple de béns els pobres i els rics se'n tornen sense res. Així com en el moviment anterior l'èmfasi expressiu es posava en el poder i la contundència de Déu tractant els poderosos, aquí se centra més en la gran tendresa amb la qual Déu tracta els desvalguts. Fins i tot quan apareix la paraula «*inanes*» (a mans buides) fent referència a com deixa els rics, la música dibuixa una mena d'expressió de resignació pacífica, sense perdre la serenitat i el ritme pausat i suau que caracteritza aquest moviment. A més, al mig del moviment trobem dos llargs melismes: un sobre la paraula «*bonis*» (coses bones) l'altre sobre la paraula «*implevit*» (omple) i que fan al·lusió a la generositat immensa de Déu volent mostrar com l'acció de donar i les coses bones que Déu dóna semblen no tenir final. Cap al final del moviment trobem una

aturada de la música sobre la paraula «*inanes*» amb una breu modulació en to menor que vol mostrar el buit i la decepció -i fins i tot, potser, la tristesa que això provoca a Déu-, amb què es queden les aspiracions dels rics. Aquest moment troba la seva resolució en la repetició de les mateixes paraules, aquest cop amb la tonalitat original,

-Finalment, aquí trobem el quart i últim coral intercalat de Bach que nosaltres, altra vegada, hem omès per continuar comentant el càntic del Magníficat pròpiament dit.

Suscepit Israel, puerum suum, recordatus misericordiae suae
(Ha acceptat Israel, el seu servent, recordant-se de la seva misericòrdia)

Aquí Bach se centra en l'Amor infinit de Déu que, malgrat els errors de la humanitat, perdona una vegada i una altra,

donant-li sempre noves oportunitats i no deixant mai de confiar en ella; per això dibuixa una línia musical plena de tendresa maternal i posa el text en boca de tres dones que van passant-se la melodia de l'una a l'altra amb suavitat i tendresa. El text llatí d'aquest fragment conté alguns matisos que, de vegades, amb la traducció queden iguals: diu que Déu cuida, accepta, acull Israel, com a un servidor jovenet i inexpert, recordant-se de la seva misericòrdia. És bonic centrar-se en assaborir aquest caràcter tendre que Bach confereix al moviment i assaborir així la tendresa de Déu cap a la humanitat.

Sicut locutus est ad patres nostros Abraham et semini eius in secula (com ho havia dit als nostres pares, a Abraham i a la seva descendència per sempre)

La continuació d'això se centra en l'Antiga Aliança i de nou tracta el tema de les diferents generacions que estan vinculades tant a la promesa que Déu va fer als antics com a la salvació que Déu està actuant en aquell moment present en Maria. Aquest moviment és introduït per les veus d'home del cor simbolitzant els patriarques del poble d'Israel i és recollit i desenvolupat successivament per totes les altres veus com a símbol de tots i totes els i les altres persones que formen part de tot el poble sencer. A més, la forma fugada* de tractar el tema vol significar de nou totes les generacions que hi ha des d'Abraham. També és interessant observar com al mig del moviment totes les veus es troben per cantar homofònicament la paraula Abraham com a símbol de la unitat que representa aquesta figura i per significar la unitat entre l'Antiga i la Nova Aliança que s'expandirà a tota la humanitat amb Jesucrist.

Gloria Patri, et Filio, et Spiritui Sancto sicut erat in principio, et nunc et semper, et in saecula saeculorum. Amen.
(Glòria al Pare, al Fill i a l'Esperit Sant, com era al principi, ara i sempre i pels segles dels segles. Amén.)

La doxologia final (Glòria al Pare, al Fill i a l'Esperit Sant) no és menys acurada en aquesta obra. Un glòria general en forma homofònica obre el moviment i el presenta. Tot seguit hi ha el glòria al Pare. Aquest Glòria comença amb les veus greus i va pujant cap a les agudes, dona la impressió de sorgir de la terra i ascendir cap al cel, accentuant així l'altura exelsa de Déu Pare. El Glòria al Fill, en canvi, comença amb les veus agudes i va baixant cap a les greus, però el dibuix melismàtic segueix sent ascendent, com en el Glòria al Pare, volent simbolitzar que el Fill és el Déu baixat a la Terra per amor, però que manté la mateixa substància divina que el Pare. Aquest descens sonor acaba utilitzant totes les veus del cor juntes en un punt que engloba aguts i greus i sembla voler concloure situant el Fill en aquest punt intermedi en què ell fa que es trobin el Cel i la Terra. El Glòria que correspon a l'Esperit Sant canvia de dibuix melismàtic i fa unes ondulacions descendents i ascendents alhora que van baixant molt progressivament i que semblen voler simbolitzar l'Esperit Sant com una substància lleugera, liviana i etèria que s'abaixa suaument cap a la Terra i que tot ho envolta i unifica, volent significar aquest Déu present i conciliador, aquest Amor arreu

present, Amor vibrant entre el Pare i el Fill que unifica i reconcilia amb Ell totes les coses.

Quan el text diu «com era al principi», Bach recorre a una tècnica simbòlica fàcilment comprensible: torna a presentar exactament els mateixos compassos que al principi de l'obra i repeteix exactament la mateixa música. El tema del principi de l'obra serà el que la clourà i d'aquesta manera dona al

Magnificat una forma circular que fa pensar de nou en l'eterna actualitat d'aquesta lloança que va tenir lloc en el cor de Maria, que es va materialitzar a casa d'Elisabeth i que roman sempre viva en els cors dels cristians que reco-neixen amb admiració el misteri del Déu encarnat en les seves entranyes.

* MELISMA: Un seguit de notes que dibuixen una línia musical en una sola síl·laba de text.

* FUGA: forma musical en què una veu repeteix el que l'altra introdueix i entre totes van desenvolupant el tema en forma de cànon.